

Assessing the Professional Competencies of Primary School Students in Kerman Universities with a Bench Marking Approach

Marjan Hemati¹, Badrosadat Daneshmand^{2*}, Mehrangiz Alinejad³

1. M.Sc. in Curriculum Studies, University of Shahid Bahonar of Kerman, Kerman, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences , Faculty of Literature and Humanities, Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran Shahid

3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences , Faculty of Literature and Humanities, Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran

(Received: Desember 5, 2017; Accepted: September 21, 2020)

Abstract

The purpose of this study is to evaluate the professional competencies of primary school students in Kerman universities with Bench Marking approach. The research method was mixed with a quantitative descriptive survey method, and a qualitative method was used to reveal the optimal aspects of the top university. Data collection tools were researcher-made questionnaire and semi-structured interview. The statistical population of students related to primary education in Kerman universities included 506 people in the academic year 1395-1396, 339 people were selected by stratified sampling method using Cochran's formula, In the qualitative section, the views of 14 officials and professors of Farhangian University were used by purposive sampling. To analyze the data, t-test and structural equation modeling method were performed. In the qualitative part, the text of the interviews was coded and categorized. The findings of the quantitative part of the research showed the relatively favorable situation of the research-related universities (Farhangian, Shahid Bahonar, Payame Noor Kerman) in terms of professional competence (cognitive, skill and emotional) among them, Farhangian University was in a better and more favorable situation than other universities (Shahid Bahonar University, Payame Noor University) in all three dimensions of professional competence. Also, in a qualitative study, the reason for the superiority of Farhangian University in the axial coding stage was enrichment in seven curriculum elements including objectives, content from theoretical and practical dimensions, learning teaching process, facilities and equipment, learning space, evaluation process and attention to the learner as Seven pivotal categories and in the selective coding phase, curriculum richness was found to be a key pivotal category.

Keywords: Bench marking, Cognitive competence, Emotional competence, Primary education, Professional competence, Skills competence.

* Corresponding Author, Email: daneshmand@uk.ac.ir

ارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان با رویکرد بهینه‌کاوی

مرجان همتی^۱، بدرالسادات دانشمند^{۲*}، مهرانگیز علی‌نژاد^۳

۱. کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران
۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان
۳. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۹/۱۴؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۶/۳۱)

چکیده

هدف پژوهش حاضر ارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان با رویکرد بهینه‌کاوی است. روش پژوهش آمیخته بود که ابتدا با روش کمی از نوع توصیفی-پیمایشی، و برای آشکارشدن جنبه‌های بهینه‌دانشگاه برتر از روش کیفی استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته و مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود. جامعه آماری دانشجویان رشته‌های مرتبط با آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان، شامل ۵۰۶ نفر در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ بودند که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و با استفاده از فرمول کوکران ۳۳۹ نفر انتخاب شدند، در بخش کیفی از دیدگاه ۱۴ نفر از مسئولان و استادان دانشگاه فرهنگیان با روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها آزمون تی و روش مدل‌سازی معادلات ساختاری اجرا شد. در بخش کیفی متن مصاحبه‌ها کدگذاری و مقوله‌بندی شد. یافته‌های بخش کمی پژوهش نشان دهنده وضعیت نسبتاً مطلوب دانشگاه‌های مربوط به پژوهش (فرهنگیان، شهید باهنر، پیام نور کرمان) در بعد صلاحیت حرفه‌ای (شناختی، مهارتی و عاطفی) بود و از بین آن‌ها دانشگاه فرهنگیان در هر سه بعد صلاحیت حرفه‌ای در وضعیت بهتر و مطلوب‌تری نسبت به دانشگاه‌های دیگر (دانشگاه شهید باهنر، دانشگاه پیام نور) قرار داشت. همچنین، در بررسی کیفی، علت برتری دانشگاه فرهنگیان در مرحله کدگذاری محوری غنی‌سازی در هفت عنصر برنامه درسی شامل اهداف، محتوا از بعد نظری و عملی، فرایند یاددهی یادگیری، امکانات و تجهیزات، فضای یادگیری، فرایند ارزشیابی و توجه به فرد یادگیرنده به عنوان هفت مقوله محوری و در مرحله کدگذاری گزینشی، غنی‌بودن برنامه درسی به عنوان یک مقوله محوری اصلی یافت شد.

واژگان کلیدی: آموزش ابتدایی، صلاحیت شناختی، صلاحیت عاطفی، صلاحیت مهارتی، صلاحیت حرفه‌ای.

مقدمه

توسعه سریع علم و فناوری، مؤسسات آموزشی را ملزم به سازگاری بهتر با جریان این تحولات می‌کند. معلمان، خط اصلی در تعیین کیفیت آموزش هستند. بنابراین، هر مدرسه نیازمند معلمان واجد شرایط است. بهبود کیفیت آموزش در مدارس نیازمند آموزش حرفه‌ای و منظم معلم در تحقق اهداف آن است (فهمی^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). از دیدگاه روان‌شناختی، عوامل مختلفی از جمله شخصیت و مهارت‌های معلمان ممکن است بر روند یادگیری دانش‌آموزان تأثیر بگذارد (سوکوگلو و آتامتورک^۲، ۲۰۲۰).

در مباحث بین‌المللی، معلمان نیروی کلیدی برای حرکت یادگیری به سوی این هدف شناخته شده‌اند (نی‌می‌آ و نوجی^۳، ۲۰۱۴) و موفقیت هر نظام آموزشی تا حد زیادی به چگونگی آموزش‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان آن جامعه وابسته است (آقایی، صفاری و میرحسینی، ۱۳۹۶). بنابراین آموزش مبتنی بر صلاحیت یا شایستگی^۴ یکی از رویکردهای اصلی برنامه‌های تحصیلات تکمیلی در آموزش معاصر است و تمرکز آن بر نتایج یادگیری است که دانش‌آموختگان بتوانند در یک زمینه حرفه‌ای، با موفقیت شایستگی لازم را اتخاذ کنند. به عبارت دیگر، فارغ‌التحصیلان مجموعه‌ای از دانش، مهارت‌ها و ویژگی‌هایی که به موفقیت آن‌ها در محیط حرفه‌ای کمک خواهد کرد، دست می‌یابند (کوترجینا^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). به طور کلی، مفهوم صلاحیت می‌تواند شامل دانش، مهارت‌ها، توانایی‌های فرد، نگرش‌ها و تجارب او در نظر گرفته شود. مجموعه منحصر به فرد دانش‌ها، مهارت‌ها و ویژگی‌ها که هم توسعه‌ای و هم زمینه‌ای است، فرد را برای انجام وظایف و اهدافی که در سطح عملکرد مورد انتظار وجود دارد قادر می‌کند (کویویلا^۶ و همکاران، ۲۰۲۰).

-
1. Fahmi
 2. Sucuoglu & Atamturk
 3. Niemi a & Nevgi
 4. Competency-Based Education
 5. Kuterginaa
 6. Kuivila

در دنیای امروز، از افراد انتظار می‌رود بتوانند با زندگی روزمره، از جمله شغل ارتباط برقرار کنند و همچنین، توانایی تحقیق درباره آنچه می‌آموزند، می‌پذیرند، یا مخالفت می‌کنند را داشته باشند (دایکلی و تزیسی^۱، ۲۰۲۰). هانتلی^۲ (۲۰۰۳) در پژوهشی کیفی، صلاحیت‌های معلمان را در شش دسته آماده‌سازی مناسب، داشتن دانش پایه عمومی جهت تسهیل یادگیری، استفاده از راهبردهای مختلف مدیریت رفتار فراگیران، برقراری ارتباط مؤثر با ذی‌نفعان مدرسه، حرفه‌ای عمل کردن و خودآگاهی طبقه‌بندی کرده است (سالاری و توان، ۱۳۹۷). صلاحیت به معنای توانا و در حالتی نیز به آمادگی کافی برای وارد شدن به حرفه‌ای خاص برمی‌گردد و ارتباط مستقیمی با داشتن گواهی یا تأیید خاص در آن حرفه دارد. صلاحیت دارای سه رکن است: شناخت، گرایش و مهارت (فرح‌بخش و همکاران، ۱۳۹۶). ایده اساسی و پایه مطالعات اخیر بر جنبه‌های مختلف صلاحیت حرفه‌ای تأکید دارد. مانند پژوهش نئوهاوس^۳ (۲۰۱۶) که بر دانش معلمان؛ کلیک من^۴ و همکاران (۲۰۱۰) بر باورهای حرفه‌ای؛ کلر^۵ و همکاران (۲۰۱۴) بر شور و شوق درس دادن؛ زی و کومن (۲۰۱۶) بر خورد کارآمدی تأکید کردند (فائو^۶ و همکاران، ۲۰۱۹). در سال‌های اخیر تأکید جهانی بر تربیت معلم و وظایف تعلیم‌دهندگان معلمان است و افراد مسئول در تربیت معلم به‌عنوان عاملان رشد کیفیت معلم، رشد مدرسه، رشد امنیت جامعه و رشد اقتصادی در نظر گرفته می‌شوند (هوکوا، ویسانتانن و مهلاکارتو^۷، ۲۰۱۷). بنابراین، امروزه به کیفیت آموزش، به ویژه حرفه‌ای شدن معلمان (مربیان) باید کمک شود (انیف^۸ و همکاران، ۲۰۱۹).

صلاحیت معلم و رشد عملکرد آنان در حوزه‌های متعددی مثل شکوفاکردن استعداد دانش‌آموزان، تعیین محتوای سودمند، توانایی تدریس، مدیریت کلاس برای خلق و ساخت یک

-
1. Dilekli & Tezci
 2. Huntly
 3. Neuhaus
 4. Kleickmann
 5. Keller
 9. Fauth
 7. Heokkea, Veahasantanen & Mahlakaarto
 8. Anif

محیط یادگیری پرانگیزه و ارتباط مؤثر با دانش‌آموز ضروری است (والگرن، ماریاگر و سورنسر^۱، ۲۰۱۶).

سیستم تعلیم و تربیت در سراسر جهان با این چالش مواجه است که چگونه صلاحیت حرفه‌ای و انگیزشی را در معلمانی که مدرک رشته آموزش ابتدایی را دریافت کرده‌اند و با این عنوان فارغ‌التحصیل می‌شوند، ایجاد کند (تانگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین، تدوین‌کنندگان برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها در عصر حاضر و در آغاز قرن بیست و یکم باید به این نکته توجه داشته باشند که برنامه درسی باید به‌گونه‌ای تدوین شود که صلاحیت‌های لازم (دانش، مهارت‌ها و نگرش‌ها) را در دانش‌آموختگان برای موفقیت آنان در موقعیت‌های متفاوت زندگی و شغلی ایجاد و تقویت کند (روکنز و کرومسونیک^۳، ۲۰۱۶).

از جمله فرایندهای ضروری برای موفقیت هر برنامه، سنجش و ارزیابی آن برنامه است. رویکردهای متعددی در ارزشیابی وجود دارد. یکی از رویکردهای ارزیابی، رویکرد بهینه‌کاوی است. بهینه‌کاوی یکی از فنون و ابزارهای متعدد برای بهبود و توسعه عملکرد سازمانی است. هدف بهینه‌کاوی مطالعه و ارزیابی کارایی فرایندهای جاری و مقایسه آن‌ها با بهترین‌ها بوده که در نهایت، به افزایش بهره‌وری و جلوگیری از اتلاف سرمایه و زمان منجر می‌شود (خوانزاده و همکاران، ۱۳۹۶). بهینه‌کاوی در سازمان‌ها مزایایی دارد که عبارت‌اند از ۱. دانش عمیقی از فرایندها و روش‌ها در سازمان ایجاد می‌کند؛ ۲. اکراه و بی‌میلی نسبت به تغییر را کاهش می‌دهد؛ ۳. به هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی کمک می‌کند؛ ۴. باعث ایجاد شناخت از عملکردهای یرتر می‌شود؛ ۵. درک از موقعیت فعلی را بهتر می‌کند؛ ۶. تشویق به نوآوری می‌کند. در شرایط رقابتی امروز، یکی از روش‌های پیشرفت سازمان‌ها در عرصه رقابتی، الگوبرداری از بهترین‌هاست. بهینه‌کاوی یکی از ابزارهای مدیریت نوین کیفیت و بهبود عملکرد سازمان است که به عنوان مقایسه عملکرد سازمان با عملکرد بهترین نمونه‌های یک صنعت خدمت) تعریف می‌شود (عباس‌پور و همکاران، ۱۳۹۵).

1. Wahlgren, Mariager & Sorensen
2. Tang
3. Rokenes & Krumsvik

در واقع، بهینه‌کاوی طریقه‌شناسایی راه‌های بهتر و هوشمندانه‌تر انجام‌دادن کارها و فهم اینکه چرا آن‌ها بهتر یا هوشمندانه‌تر هستند، ارائه می‌کند. سپس، این شناخت‌ها را می‌توان برای اعمال تغییراتی که شیوه کار یا عملکرد را بهبود می‌بخشند، به کار بست (خوانزاده و همکاران، ۱۳۹۶). معروف‌ترین انواع بهینه‌کاوی را می‌توان در سه روش طبقه‌بندی کرد: ۱. رقابتی: بر سنجش عملکرد نسبت به سازمان‌های هم‌تا (رقیب) و مقایسه تمرکز دارد؛ ۲. کارکردی: فرایندی که برای مقایسه شیوه کار سازمان و نحوه انجام آن کار توسط سازمان‌های دیگر به کار می‌رود؛ ۳. عمومی: شیوه‌های کار یک سازمان را با سازمان‌های دیگر را که در زمینه متفاوتی فعالیت می‌کنند، مقایسه می‌کند (اناری‌نژاد، صفوی و محمدی، ۱۳۹۱). در پژوهش حاضر از بهینه‌کاوی رقابتی استفاده شد و بر سنجش عملکرد دانشگاه‌ها در ایجاد صلاحیت حرفه‌ای دانشگاه‌ها نسبت و در مقایسه با دانشگاه‌های دیگر تمرکز دارد. چون هدف بهینه‌کاوی بهبود عملکرد است (هاریس و راویو، ۲۰۱۸). با جمع‌آوری داده‌های کیفی به پیشنهادهایی برای بهبود عملکردهای دانشگاه‌ها از طریق مقایسه با برترین دانشگاه صورت گرفته است. تاکنون این‌گونه تحقیقی انجام نگرفته است، ولی از آنجا که امروزه موضوع تربیت و آموزش معلمان و چگونگی ارتقای مهارت‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان در دوره‌های مختلف تحصیلی از مهم‌ترین موضوعات مورد بحث علمای تعلیم و تربیت و برنامه‌ریزان آموزش و پرورش است و تأمین این رکن مهم تعلیم و تربیت سودمندترین نوع سرمایه‌گذاری است، در زمینه صلاحیت‌های حرفه‌ای معلم پژوهش‌هایی در سال‌های اخیر انجام شده است، که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

نتایج پژوهش خزاعی و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد نمره صلاحیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی در هر چهار حیطة کار تیمی و مشارکت، هویت حرفه‌ای منفی، هویت حرفه‌ای مثبت و نقش‌ها و مسئولیت‌های حرفه‌ای، از میانگین بالاتر بود. براین‌د پژوهش عسکری متین و کیانی (۱۳۹۷) حاکی از این است که الگو صلاحیت حرفه‌ای معلمی در تراز جمهوری اسلامی ایران،

الگوی پیش رو از منظرهای مختلف (تربیت معلم، معیارسنجی حرفه‌ای معلمی، تهیه‌آزمون‌های ارزیابی) است. حبیبی آذر و طالبی (۱۳۹۷) دریافتند استفاده از رویکرد نوین آموزش کارورزی بر ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان مؤثرتر است. واحدی و همکاران (۱۳۹۷) دریافتند از نظر صلاحیت شناختی فارغ‌التحصیلان دانشگاه فرهنگیان وضعیت بالاتری در مقایسه با دو دانشگاه دیگر دارند. سلیمی و محمدیان شریف (۱۳۹۷) در پژوهشی نشان دادند که صلاحیت‌های حرفه‌ای به‌تنهایی می‌تواند اثربخشی معلمان را پیش‌بینی کند. نتایج پژوهش قربانی نامور و همکاران (۱۳۹۷) حاکی از آن است که اهمیت و توجه به اخذ آزمون پایان دوره و صدور گواهی صلاحیت باید در ارتقای شایستگی حرفه‌ای دانشجومعلم‌ان در فرایند آموزش مد نظر قرار گیرد. نتایج پژوهش ابوالحسنی و جوادی‌پور (۱۳۹۸) نشان داد که معلمان به میزان متوسطی شایستگی حرفه‌ای سازنده‌گرایی را دارند و بین رضایت شغلی و شایستگی حرفه‌ای سازنده‌گرایی همبستگی وجود دارد. موسوی و عبدالحسینی (۱۳۹۵) در پژوهشی نشان دادند صلاحیت‌های آموزشی، مربیان پیش دبستانی از علمی و اخلاقی از سطح متوسط کمتر است و برای رسیدن به وضع مطلوب فاصله وجود دارد. زجاجی، خنیفر، آقاحسینی و یزدانی (۱۳۹۶) به شناسایی و تبیین شایستگی‌های مدرسان تربیت معلم در دانشگاه فرهنگیان پرداختند و چارچوب توسعه حرفه‌ای مدرسان تربیت معلم در سه مقوله توانمندی‌های شناختی، توانمندی‌های رفتاری و توانمندی‌های اجتماعی طراحی کردند. یافته‌های پژوهش میرجلیلی (۱۳۹۷) بر نقش توسعه حرفه‌ای و توانمندسازی مدرسان دانشگاه فرهنگیان بر ادراک دانشجویان از کیفیت تدریس تأکید می‌کند. نتیجه پژوهش حبیبی آذر و طالبی (۱۳۹۷) نشان داد استفاده از رویکرد نوین آموزش کارورزی (رویکرد حل مسأله) بر ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجومعلم‌ان مؤثرتر است. پژوهش صفر نوده و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد برنامه جدید کارورزی اثربخشی دارد و توانسته است رضایت دانشجومعلم‌ان را جلب کند. رستگاری، موسی‌پور و ناطقی (۱۳۹۷) در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که از این بین مؤلفه‌های مختلف، ایجاد محیط آموزشی تعاملی بیشترین تأثیر را در آموزش بالینی دارد.

کن و بولوت^۱ (۲۰۱۴) تأثیر تجربه تدریس بر رفتار نمره‌دهی معلم از عملکرد دانش‌آموزان را نشان داد. داگلاس، ویلیام و استاسی^۲ (۲۰۱۴) در پژوهشی روش‌های ارزشیابی معلم را بررسی کردند. نتایج پژوهش سوکوگلو و آتامتورک (۲۰۲۰) نشان داد مهارت‌های حرفه‌ای معلمان و نگرش شرکت‌کنندگان نسبت به کلاس‌های آموزش ورزش همبستگی بسیار شدیدی وجود دارد. یاکوولوا^۳ و همکاران (۲۰۱۹) دریافتند امتحان نمایشی به عنوان قالبی استاندارد جدید از گواهینامه نهایی عمل می‌کند و در ارزیابی تسلط بر فعالیت‌های حرفه‌ای ثبت شده در سند استفاده می‌شود. کولی و پری^۴ (۲۰۱۹) نیز نشان دادند کمک به معلمان برای پیشرفت در کار، مزایای شایان توجهی از بعد شخصی و نتایج حرفه‌ای از بعد احساس بهزیستی و رضایت شغلی دارد. فائو و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای طولی، نشان دادند کیفیت تدریس، شایستگی و محبوبیت معلمان پیش‌بینی‌کننده علاقه و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. همچنین، نتایج پژوهش دایلکلی و تزی^۵ (۲۰۲۰) نیز نشان دادند شایستگی معلمان باید افزایش یابد. سامیا و مورتیز^۵ (۲۰۱۹) نیز دریافتند دلالت‌های مربوط به آموزش معلم در سطح بین‌المللی و حرکت به سمت برنامه‌های درسی مبتنی بر شایستگی، مطرح شده است و باید به گسترش ویژگی‌های فردی توجه شود.

همچنین، مطالعات پیشین در زمینه صلاحیت‌های حرفه‌ای نشان داده است برخی پژوهش‌ها صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را در حد مطلوب نشان داده‌اند (شفیع‌زاده، سلیمانی و شوریایی، ۱۳۹۳؛ روشن‌قیاس، کیان و گرامی‌پور، ۱۳۹۴، خزاعی و همکاران، ۱۳۹۷؛ واحدی و همکاران، ۱۳۹۷؛ ابوالحسنی و جوادی‌پور، ۱۳۹۸؛ کولی و پری، ۲۰۱۹؛ دایلکلی و تزی، ۲۰۱۹). نتایج تعدادی از پژوهش‌ها در این زمینه حاکی از این است که صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در حد

-
1. Kan & Bulut
 2. Douglas, William & Stacey
 3. Yakovleva
 4. Collie & Perry
 5. Samia & Mortiz

مطلوبی نبوده است (جلیلی و نیک‌فرجام، ۱۳۹۳؛ محمدی و ندیشی و خروشی، ۱۳۹۵). نتایج پژوهش‌های دیگری در این زمینه، نشان‌دهنده نقش دانش محتوایی کافی و لازم (عبداللهی، داجوی‌توکلی و یوسلیانی، ۱۳۹۳)، هوش معنوی (احمدی و همکاران، ۱۳۹۵) و رویکرد حل مسئله (حبیبی‌آذر و طالبی، ۱۳۹۷)، نگرش مثبت (سوگوگو و آتامتورک، ۲۰۲۰، فائوژ و همکاران، ۲۰۱۹)، بر توسعه مهارت‌های حرفه‌ای معلمان است. با استناد به مطالب فوق معلمان برای آموزش یادگیرندگان باید سطح معینی از صلاحیت و مهارت‌های مطلوب حرفه معلمی را داشته باشد. با توجه به نقش مهم دانشگاه‌ها در ایجاد صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان معلمان، پژوهش حاضر بر آن است صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان آموزش ابتدایی دانشگاه‌های کرمان را بررسی کند تا چه میزان، دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان از صلاحیت حرفه‌ای در شغل معلمی برخوردارند؟ در مقایسه، میزان صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان رشته آموزش ابتدایی، کدامیک از دانشگاه‌های شهر کرمان از وضع مطلوبی برخوردار است؟ و از دیدگاه استادان و مسئولان دانشگاه کدام موقعیت دانشگاه برتر در عملکرد رشد صلاحیت‌های حرفه‌ای (صلاحیت شناختی، صلاحیت مهارتی، صلاحیت عاطفی) و بهینه‌بودن آن نقش داشته است؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از بعد هدف، پژوهشی کاربردی است. زیرا پیشنهادهایی برای بهبود عملکرد دانشگاه‌ها در زمینه صلاحیت‌های حرفه‌ای ارائه می‌دهد. از نظر چگونگی گردآوری داده‌های مورد نیاز آمیخته طرح تشریحی طبقه‌بندی می‌شود. زیرا، ابتدا از روش تحقیق کمی و سپس روش کیفی استفاده شده است و پژوهشگر به منظور تشریح پدیده، وزن اصلی را به داده‌های کمی اختصاصی داده و از داده‌های کیفی برای تشریح ابعاد مختلف پدیده استفاده کرده است. گردآوری داده‌ها در دو مرحله انجام شد. در مرحله اول داده‌های کمی سپس، داده‌های کیفی گردآوری شد. در طرح تشریحی از داده‌های کیفی برای علت یا توضیح بیشتر یا آشکار کردن برخی جنبه‌های ابهام‌برانگیز استفاده می‌شود (بازرگان، ۱۳۹۸). مراحل پژوهش حاضر به شرح زیر است:

با توجه به هدف و ماهیت موضوع تحقیق، ابتدا در مرحله کمی از روش پژوهش توصیفی -

پیمایشی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش، در این بخش همه دانشجویان سه ترم آخر رشته آموزش ابتدایی شاغل به تحصیل (۵۰۶ نفر) در دانشگاه‌های شهر کرمان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بودند. از این تعداد، ۱۲۱ نفر در دانشگاه باهنر، ۱۲۶ نفر در دانشگاه پیام نور و ۲۵۹ نفر در دانشگاه فرهنگیان تحصیل می‌کردند؛ برای تعیین حجم نمونه نیز از فرمول کوکران (با حجم جامعه مشخص) استفاده شد که حجم نمونه ۳۳۹ نفر به دست آمد و با روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای ۹۲ نفر از دانشگاه باهنر، ۹۵ نفر از دانشگاه پیام نور و ۱۵۲ نفر از دانشگاه فرهنگیان انتخاب شدند. اطلاعات و داده‌های پژوهش با استفاده از ابزار پرسشنامه گردآوری و با نرم‌افزار SPSS و آزمون تی تک‌نمونه‌ای، میزان دستیابی دانشجویان آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان به صلاحیت‌ها بررسی شد. از آزمون مقایسه مدل‌ها در مدل معادلات ساختاری، برای مقایسه صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی براساس سه مؤلفه صلاحیت‌های شناختی، صلاحیت‌های مهارتی و صلاحیت‌های عاطفی در سه دانشگاه مورد نظر نرم‌افزار Amos به کار گرفته شد. ترجیح داده شد برای بررسی میزان صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی براساس سه مؤلفه صلاحیت‌های شناختی، صلاحیت‌های مهارتی و صلاحیت‌های عاطفی در سه دانشگاه مورد نظر از تکنیک بوت‌استرپ برای مقایسه در مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شود.

ابزار جمع‌آوری داده‌های این پژوهش از چهار بخش تشکیل شده است: ۱. آزمون بسته‌پاسخ محقق‌ساخته در بعد صلاحیت شناختی شامل ۸ گویه؛ ۲. آزمون بسته‌پاسخ محقق‌ساخته صلاحیت مهارتی شامل ۱۱ گویه؛ ۳. پرسشنامه محقق‌ساخته در بعد صلاحیت عاطفی شامل ۲۱ گویه هست، که با استفاده از پرسشنامه‌های صلاحیت‌های حرفه‌ای ملایی‌نژاد (۱۳۹۱)، ایزدی، صالحی عمران و منصوری بککی (۱۳۹۱) و اهداف یادشده رشته آموزش ابتدایی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته آموزش ابتدایی مصوبات وزارت علوم و تحقیقات سال ۱۳۹۵ تهیه شده است. برای تعیین روایی آزمون و پرسشنامه محقق‌ساخته، بعد از تنظیم، پیش‌نویس در اختیار ۱۰ استاد دانشکده علوم تربیتی قرار گرفت تا نواقص و معایب آن شناسایی و رفع شود و پس از تأیید پرسشنامه توسط استادان و ارائه نظرات تکمیلی و راهنمایی‌های استاد راهنما و تغییرات ایجادشده در پرسش‌ها

وگویه‌ها، برای تعیین اعتبار محتوا در نهایت، پرسش‌هایی که تصور می‌شد از هر نظر قابلیت سنجش موضوع مورد نظر را دارند، انتخاب شدند و در قالب آزمون و پرسشنامه کتبی تدوین شده، و روایی کل پرسشنامه صلاحیت حرفه‌ای معادل ۸۵ صدم از روایی محتوایی با روش لاشه^۱ به دست آمد. برای تعیین پایایی پرسشنامه محقق‌ساخته، این پرسشنامه بر روی یک نمونه ۳۵ نفری که به صورت تصادفی ساده از جامعه مورد نظر انتخاب شده بودند، اجرا شد و با روش آلفای کرونباخ، پایایی آن به دست آمد. نتایج آلفای کرونباخ برای پرسشنامه صلاحیت حرفه‌ای و مؤلفه‌های آن (صلاحیت‌های شناختی، صلاحیت‌های عاطفی و صلاحیت‌های مهارتی) به ترتیب، ۰/۸۹، ۰/۸۱ و ۰/۸۴ و پایایی کل ۰/۷۱ به دست آمد. مقدار این ضرایب نشان می‌دهد انسجام درونی کل پرسشنامه در سطح مطلوبی بوده و پرسشنامه از پایایی مناسبی برخوردار است.

در بخش کیفی پژوهش، جامعه آماری مسئولان و استادان دانشگاه فرهنگیان کرمان می‌باشند که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. علت اینکه جامعه آماری بخش کیفی این تحقیق فقط استادان دانشگاه فرهنگیان بودند، این بود که تجزیه و تحلیل داده‌های کمی مشخص کرد دانشگاه فرهنگیان در سه بعد صلاحیت حرفه‌ای شامل شناختی، مهارتی و نگرشی، نسبت به دو دانشگاه دیگر از وضعیت مطلوب‌تری برخوردار است. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود و حجم نمونه براساس اشباع نظری تعیین شد یعنی مصاحبه با استادان ادامه داشت تا زمانی که دیگر پاسخ مصاحبه‌شوندگان، مفاهیم و پاسخ‌های مشابه تکراری بود و مفاهیم جدیدی ظهور نمی‌یافت. برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده بعد از انجام مصاحبه‌ها، ابتدا چندین بار متن یادداشت‌های مصاحبه‌ها خوانده شد تا درک کلی از متن به دست آید سپس متن مصاحبه‌ها مرور و بررسی شد تا بیانات مهم و کلیدی استخراج شوند؛ در نهایت، بیانات مهم و کلیدی استخراج شده کدگذاری و مقوله‌بندی شدند تا علت برتری دانشگاه فرهنگیان از بعد صلاحیت‌های حرفه‌ای استخراج شود.

یافته‌های پژوهش

ابتدا، ترسیم نمای کلی از جامعه و نمونه آماری، سپس، مشخصات و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پژوهش در جدول ۱ بیان شده است.

جدول ۱. متغیرهای جمعیت‌شناختی افراد حاضر در نمونه پژوهش

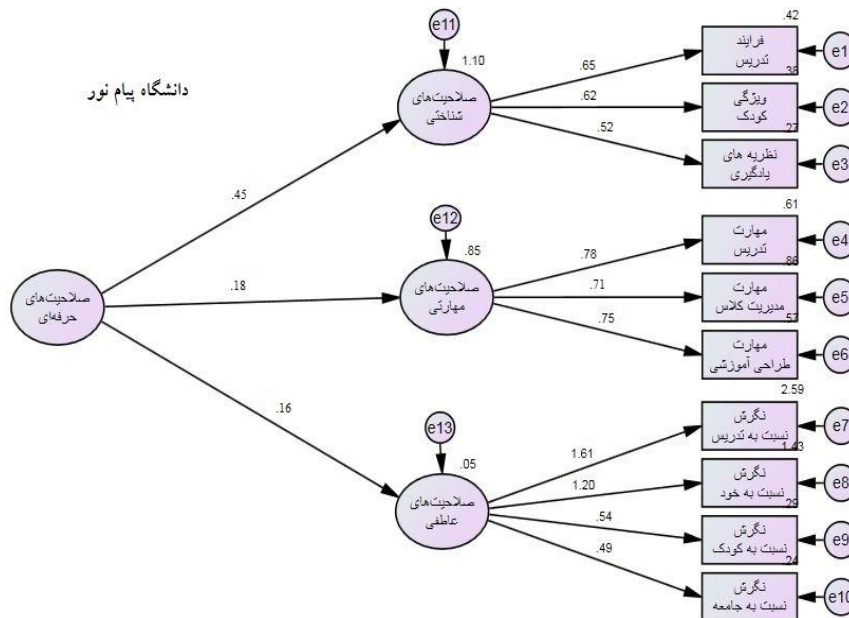
دانشگاه		جنسیت	
درصدها	سطوح	درصدها	سطوح
۴۴٫۸	فرهنگیان	۳۲٫۷	مرد
۲۶٫۷	شهید باهنر		
۲۸٫۵	پیام نور	۶۷٫۳	زن
۱۰۰	جمع	۱۰۰	جمع

تعداد کل نمونه: ۳۳۹

با توجه به اینکه برای مقایسه صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان و آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد، ابتدا پیش‌فرض‌های استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری برای هر یک از متغیرهای پژوهش بررسی شد. پیش‌فرض اول در استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری فاصله‌ای بودن مقیاس اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش است؛ که با توجه به مقیاس (طیف لیکرت) مورد استفاده، این پیش‌فرض برقرار است. پیش‌فرض دوم تعدیل داده‌های گم‌شده و حذف داده‌های پرت است که در آنالیز داده‌های پژوهش مصدق‌ی برای این موارد وجود نداشت. برای پیش‌فرض سوم برای استقلال خطاها آزمون دوربین - واتسون اجرا شد. با توجه به اینکه آماره دوربین - واتسون محاسبه شده برای متغیرهای صلاحیت شناختی (۱٫۷۵)، صلاحیت مهارتی (۱٫۷۶)، صلاحیت عاطفی (۱٫۹۲)، در محدوده قابل قبول (بین ۱٫۵ و ۲٫۵) قرار دارد؛ این پیش‌فرض نیز برقرار است. پیش‌فرض چهارم مربوط به نرمال بودن داده‌ها است. یکی از راه‌های بررسی توزیع داده‌ها استفاده از ضرایب چولگی کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش است. نسبت بحرانی کجی و کشیدگی برای متغیر صلاحیت شناختی، به ترتیب، $0/12$ - و $0/65$ ، برای متغیر صلاحیت مهارتی به ترتیب، $0/43$ - و $0/39$ - و برای متغیر صلاحیت عاطفی به ترتیب $0/84$ - و $0/56$ - محاسبه شد که

همه آنها در فاصله قابل قبول بین ± 2 قرار دارند. بنابراین، توزیع داده‌ها برای هر چهار متغیر نرمال است. با توجه به برقرار بودن این پیش فرض‌ها و همچنین، مناسب بودن روایی ابزارهای سنجش، مقایسه صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان به شیوه مدل‌سازی معادلات ساختاری آزمون شد؛ که مدل آماری اجرا شده در شکل ۱ نمایش داده شده است. شاخص‌های برازش ارائه شده در جدول ۴؛ نشان می‌دهد مدل مقایسه صلاحیت‌های حرفه‌ای برازش برخوردار دارد.

CMIN =549.61, df = 419, CMIN/DF= 1.31, RMSEA= 0.029

شکل ۱. مدل برازش‌شده تفاوت میزان سنجش صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی براساس سه مؤلفه صلاحیت‌های شناختی، صلاحیت‌های مهارتی و صلاحیت‌های عاطفی بر حسب دانشگاه

جدول ۴. نتایج تحلیل عاملی تأییدی ابعاد صلاحیت‌های حرفه‌ای

متغیر	CMIN	df	CMIN/DF	P	GFI	AGFI	CFI	RMSEA
صلاحیت شناختی	۳۱۵٫۵۳	۲۸۲٫۰۰	۱٫۱۲	۰٫۰۸	۰٫۹۰	۰٫۹۲	۰٫۹۵	۰٫۰۳
صلاحیت مهارتی	۳۲۱٫۲۴	۲۸۷٫۰۰	۱٫۱۲	۰٫۱۰	۰٫۹۵	۰٫۹۲	۰٫۹۹	۰٫۰۴
صلاحیت عاطفی	۴۳۵٫۱۲	۳۲۱٫۱۸	۱٫۲۸	۰٫۰۰۱	۰٫۹۰	۰٫۸۹	۰٫۹۴	۰٫۰۶
مقادیر مطلوب	= df	-	< ۳	> ۰٫۰۵	> ۰٫۹۰	> ۰٫۹۰	> ۰٫۹۰	< ۰٫۰۸

پرسش اصلی پژوهش: آیا بین میزان سنجش صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش

ابتدایی براساس سه مؤلفه صلاحیت‌های شناختی، صلاحیت‌های مهارتی، صلاحیت‌های عاطفی در سه دانشگاه مورد نظر تفاوت معناداری وجود دارد؟
 برای پاسخ‌گویی به این فرضیه از آزمون مقایسه مدل‌ها^۱ در معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Amos استفاده شد.

جدول ۵. شاخص‌های برازندگی برای مدل برازش‌شده

شاخص‌های برازندگی الگو	CMIN	df	CMIN/DF	NPAR	P	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	RMSEA
الگوی برازش‌شده	۵۴۹٫۶۱	۴۱۹	۱٫۳۱	۲۸۱	۰٫۰۰۱	۰٫۹۰	۰٫۸۹	۰٫۹۲	۰٫۹۰	۰٫۹۲	۰٫۸۹	۰٫۲۹
مقادیر مطلوب	= df	-	< ۳	-	> ۰٫۰۵	> ۰٫۹۰	> ۰٫۹۰	> ۰٫۹۰	> ۰٫۹۰	> ۰٫۹۰	> ۰٫۹۰	< ۰٫۰۸

با توجه به اینکه در مقایسه چند گروه، سطح معناداری آزمون مقایسه مدل‌ها تا ۰٫۰۸ هم قابل قبول است (کلانتری، ۱۳۹۲). با توجه به نتایج جدول ۶ و با توجه به سطح معناداری این آزمون برای مؤلفه صلاحیت‌های شناختی ($P = ۰٫۰۱۶$ ، $df = ۲$ ، $CMIN = ۷٫۸۷$)، بین میزان سنجش صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی براساس مؤلفه صلاحیت‌های مهارتی بر حسب دانشگاه تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به سطح معناداری این آزمون برای مؤلفه صلاحیت‌های عاطفی، ($P = ۰٫۰۰۸$ ، $df = ۲$ ، $CMIN = ۲٫۰۳$)، بین میزان سنجش صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی به وسیله مؤلفه صلاحیت‌های عاطفی بر حسب دانشگاه تفاوت معناداری وجود دارد.

1. Models Comparisons

جدول ۶. برآورد معناداری تفاوت میزان سنجش صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی براساس سه مؤلفه صلاحیت‌های شناختی، صلاحیت‌های مهارتی و صلاحیت‌های عاطفی بر حسب دانشگاه

میزان	مؤلفه	آماره‌ها دانشگاه	پارامتر استاندارد شده	پارامتر استاندارد نشده	مقدار تی	سطح معناداری	کای دو	درجه آزادی	سطح معناداری
صلاحیت‌های حرفه‌ای	صلاحیت‌های شناختی	دانشگاه فرهنگیان	۰,۷۸	۰,۷۳	۸,۲۰	۰,۰۰۱	۷,۸۷	۲	۰,۰۱۶
		دانشگاه شهید باهنر	۰,۷۲	۰,۶۹	۷,۹۹	۰,۰۳۴			
		دانشگاه پیام نور	۰,۴۵	۰,۴۲	۵,۲۰	۰,۰۱۶			
	مهارتی	دانشگاه فرهنگیان	۰,۳۰	۰,۲۷	۴,۴۱	۰,۰۱۲	۳,۷۴	۲	۰,۰۰۳
		دانشگاه شهید باهنر	۰,۲۷	۰,۲۸	۴,۴۰	۰,۰۱۶			
		دانشگاه پیام نور	۰,۱۸	۰,۱۵	۲,۲۰	۰,۰۲۱			
عاطفی	دانشگاه فرهنگیان	۰,۳۰	۰,۲۸	۲,۹۹	۰,۰۳۴	۲,۰۳	۲	۰,۰۰۸	
	دانشگاه شهید باهنر	۰,۲۲	۰,۲۰	۲,۵۶	۰,۰۱۳				
	دانشگاه پیام نور	۰,۱۶	۰,۱۴	۱,۹۸	۰,۰۴۱				

به منظور پاسخ‌گویی به پرسش‌های فرعی پژوهش از آزمون پارامتریک تی تک‌نمونه‌ای استفاده شده است.

نتایج تحلیل واریانس یک طرفه نشان داد (جدول ۷) که با توجه به اینکه میانگین صلاحیت‌های شناختی دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان ($Md = 0,58$) بزرگتر از میانگین مینا ($0,50$) است و سطح معناداری تک نمونه‌ای برابر $P = 0,001$ (کوچکتر از $0,05$) است، با بیش از ۹۵ درصد اطمینان، می‌توان گفت بین میانگین این متغیر و میانگین مینا تفاوت معناداری وجود داشته است ($P < 0,05$, $\Delta M = 0,8$, $t_{(338)} = 9,11$). همچنین، با توجه به اینکه میانگین صلاحیت‌های مهارتی دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان ($M = 0,63$) بزرگتر از میانگین مینا ($0,50$) است و سطح معناداری آزمون پارامتریک تی تک‌نمونه‌ای برابر $P = 0,001$ (کوچکتر از $0,05$) است، با بیش از ۹۵ درصد اطمینان، می‌توان گفت بین میانگین این متغیر و میانگین مینا تفاوت معناداری وجود داشته است ($P < 0,05$, $\Delta M = 0,13$, $t_{(338)} = 15,08$). همچنین، با توجه به اینکه میانگین صلاحیت‌های عاطفی دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان ($M = 0,86$) بزرگتر از میانگین مینا ($0,50$) است و سطح معناداری آزمون پارامتریک تی

تک‌نمونه‌ای برابر $P=0,001$ (کوچکتر از $0,05$) است، با بیش از ۹۵ درصد اطمینان، می‌توان گفت بین میانگین این متغیر و میانگین مبنا تفاوت معناداری وجود داشته است ($P < 0,05$ ، $\Delta M=0,36$ ، $t_{(338)}=83,24$). همچنین، با توجه به اینکه میانگین صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان ($M=0,69$) بزرگتر از میانگین مبنا ($0,50$) است و سطح معناداری آزمون پارامتریک تی تک‌نمونه‌ای برابر $P=0,001$ (کوچکتر از $0,05$) است، با بیش از ۹۵ درصد اطمینان، می‌توان گفت بین میانگین این متغیر و میانگین مبنا تفاوت معناداری وجود داشته است ($P < 0,05$ ، $\Delta M=0,19$ ، $t_{(338)}=32,51$).

جدول ۷. آزمون تی تک‌نمونه‌ای برای بررسی صلاحیت‌های شناختی، مهارتی، عاطفی و حرفه‌ای دانشجویان دوره آموزش ابتدایی

میانگین مبنا = ۰,۵۰				
نتیجه	سطح معناداری	آماره تی	میانگین	میزان برخورداری دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان از صلاحیت‌های شناختی، مهارتی، عاطفی و حرفه‌ای
تأیید فرضیه	۰,۰۰۱	۹,۱۱	۰,۵۸	اول: تا چه میزان دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان از صلاحیت‌های شناختی برخوردارند؟
تأیید فرضیه	۰,۰۰۱	۱۵,۰۸	۰,۶۳	دوم: تا چه میزان دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان از صلاحیت‌های مهارتی برخوردارند؟
تأیید فرضیه	۰,۰۰۱	۸۳,۲۴	۰,۸۶	سوم: تا چه میزان دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان از صلاحیت‌های عاطفی برخوردارند؟
تأیید فرضیه	۰,۰۰۱	۳۲,۵۱	۰,۶۹	چهارم: تا چه میزان دانشجویان دوره آموزش ابتدایی دانشگاه‌های شهر کرمان از صلاحیت‌های حرفه‌ای برخوردارند؟

برای تجزیه و تحلیل یافته‌های بخش کیفی، ابتدا، فایل‌های صوتی، به فایل نوشتاری تبدیل شد و چندبار متن مصاحبه‌ها مرور شد تا درک کلی از دلایل موقعیت بهتر دانشگاه فرهنگیان در زمینه رشد صلاحیت‌های حرفه‌ای و یافتن عامل‌های بهینه‌بودن این دانشگاه نسبت به دو دانشگاه دیگر حاصل شود. سپس، مفاهیم کدگذاری و مقوله‌بندی شدند که هفت مقوله محوری در مرحله کدگذاری محوری و یک مقوله محوری اصلی در مرحله کدگذاری گزینشی حاصل شد که در جدول ۸، بیان شده‌اند.

جدول ۸. دلایل موقعیت بهتر دانشگاه فرهنگیان در زمینه رشد صلاحیت‌های حرفه‌ای

کد باز	(زیرمؤلفه)	کد محوری (مؤلفه)
غنی‌بودن برنامه درسی	غنی‌سازی اهداف	<p>-شناخت رشد شناختی و ایجاد توانایی حل مسأله دانش‌آموزان (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۵، ۶، ۱۰).</p> <p>-آموزش چگونگی ایجاد فرصت‌های یادگیری برای دانش‌آموزان (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۸، ۱۳، ۱۴).</p> <p>-پروژه‌محوربودن یادگیری (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۵، ۱۰، ۱۴).</p> <p>-آشنایی با چگونگی متناسب‌سازی آموزش بر ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۱۰، ۱۱، ۱۴).</p> <p>-یادگیری منطبق‌کردن برنامه درسی دوره ابتدایی با نیازهای یادگیرندگان (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۵، ۱۰، ۱۳).</p> <p>-مقدم‌بودن تربیت بر تعلیم (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۸، ۱۳).</p> <p>-چگونگی استفاده از هنر برای پرورش قوه تخیل و تفکر (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۶، ۸).</p> <p>-ایجاد قدرت تصمیم‌گیری دانشجویان در موقعیت‌های یاددهی و یادگیری (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۸، ۱۱).</p>
	غنی‌سازی محتوا از بعد نظری و عملی	<p>-برخوررداری از فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۷، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴).</p> <p>-برگزاری سمینار در زمینه رشد دانش، سواد رسانه‌ای، ریاضیات، پژوهش و مقاله‌نویسی آموزش مهارت زندگی و امنیت بهداشتی تحلیل محتوا، شناخت کودک و روش حل مسئله، اخلاق و مسائل تربیتی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۲، ۷، ۸، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴).</p> <p>-ایجاد گروه‌های تخصصی برای رشد دانش دانشجویان (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۷، ۱۰، ۱۲).</p> <p>-برگزاری کارگاه‌های در زمینه رشد مهارت قصه‌گویی، روش تحقیق، آموزش نرم‌افزارها، اقدام‌پژوهی، الگوها و راهبردهای تدریس (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۳، ۸، ۱۰، ۱۴).</p> <p>-تعداد واحدهای درسی تخصصی و کاروزی‌های بیشتر نسبت به دو دانشگاه دیگر (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۳، ۹، ۱۲، ۱۴).</p>
	غنی‌سازی فرایند یاددهی و یادگیری	<p>-توجه به راهبردهای تدریس. (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۳، ۶، ۱۱، ۱۳).</p> <p>-توجه به طراحی واحد یادگیری (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳).</p> <p>-توجه به طراحی آموزشی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۶، ۹، ۱۰، ۱۴).</p> <p>-توجه به الگوهای تدریس (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۳، ۱۱، ۱۴).</p> <p>-مهارت‌محوربودن تدریس (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۳، ۶، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۴).</p>

کد باز	(زیرمؤلفه)	کد محوری (مؤلفه)
	غنی‌سازی امکانات و تجهیزات	<p>- استفاده از کیت‌های آموزشی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۳، ۸، ۱۳).</p> <p>- استفاده از امکانات و تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۵، ۸، ۱۲، ۱۳).</p> <p>- استفاده از فناوری و تکنولوژی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۳، ۵، ۸، ۱۳).</p> <p>- سی‌دی‌های مربوط به کتاب و کمک درس‌های متنوع (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۵، ۸، ۱۳).</p> <p>- کلاس‌های مجهز به تخته هوشمند، ویدئو پروژکتور (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۲، ۱۲).</p>
	غنی‌سازی فضای یادگیری	<p>- وجود جو صمیمی و شاد (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۵، ۹، ۱۰، ۱۴).</p> <p>- استفاده از برنامه‌های شاد (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۹، ۱۳، ۱۴).</p> <p>- برگزاری جشن‌های معنوی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۵، ۹، ۱۰، ۱۳).</p> <p>- اردوهای تفریحی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۸، ۱۰، ۱۴).</p>
	توجه به فرد یادگیرنده	<p>- برخورداری از کارگاه‌های اخلاق (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۳، ۷، ۱۱).</p> <p>- توجه به رشد هیجانی و اجتماعی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۲، ۵، ۷).</p> <p>- استفاده از فعالیت‌های انگیزشی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۳، ۹، ۱۱، ۱۲).</p> <p>- توجه به انگیزه و علاقه‌مندی اساتید (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۳، ۵، ۸، ۱۱، ۱۲).</p> <p>- برگزاری کلاس‌های مشاوره (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۲، ۳، ۷، ۹).</p> <p>- افزایش روحیه انتقادپذیری (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۵، ۹).</p> <p>- افزایش روحیه همکاری و رشد اجتماعی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۲، ۷، ۱۱).</p> <p>- انگیزه بالا دانشجویان و اساتید (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۲، ۳، ۵، ۹، ۱۲).</p> <p>- ورود دانشجویان با استعداد و با رتبه بالای کنکور (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۱، ۲، ۳، ۵، ۱۱، ۱۲).</p>
	غنی‌سازی فرایند ارزشیابی	<p>- ارزشیابی تکوینی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۶، ۱۰، ۱۲، ۱۳).</p> <p>- توجه به شیوه‌های مختلف ارزشیابی (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۴، ۵، ۶، ۹).</p> <p>- پروژه‌محور بودن (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۴، ۶، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۴).</p> <p>- ارزشیابی پایانی از بخش نظری (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۵، ۱۲).</p> <p>- ارزشیابی از بعد کارهای عملی مهم‌تر است در طول ترم... (مصاحبه‌شوندگان کدهای ۵، ۶، ۱۰، ۱۳).</p>

بحث و نتیجه‌گیری

تحول اساسی و پایدار در هر جامعه در گرو متحول شدن نظام تعلیم و تربیت آن جامعه است و محور اصلی تحول و توسعه نظام تعلیم و تربیت بهبود صلاحیت‌ها و کیفیت کار معلم می‌باشند. صلاحیت و قابلیت‌های معلمان ضامن بقا و تداوم نظام آموزشی و دستیابی به هدف‌های متعالی است. بنابراین، هرچه صلاحیت معلمان افزایش یابد، به همان میزان، معلمان در انجام وظایف و فعالیت‌های حرفه‌ای خود عملکرد بهتری خواهند داشت. یکی از مسائل مرتبط با نوسازی آموزش حرفه‌ای، بهبود کیفیت آموزش است. در همین زمینه، معرفی قالب‌های جدید برای ارزیابی نتایج آموزشی با محوریت شایستگی‌ها که می‌تواند الزامات استانداردهای آموزشی و حرفه‌ای را برآورده کند، اهمیت ویژه‌ای کسب می‌کند. بنابراین، اگر معلمان بخواهند در انجام وظایف حرفه‌ای خود موفق باشند و به دانش‌آموزان در دستیابی به عملکرد تحصیلی کمک کنند، باید به انواع صلاحیت‌های ضروری برای رسیدن به موقعیت حرفه‌ای مجهز شوند که این کار بر عهده دانشگاه‌ها است. در این راستا، پژوهش حاضر به ارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه‌های کرمان پرداخته است. یافته‌ها پژوهش ارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان تربیتی دانشگاه‌های مختلف کرمان که برای شغل معلمی آماده می‌شوند، نشان می‌دهد در صلاحیت‌های حرفه‌ای (شناختی، مهارتی، عاطفی) سه دانشگاه مورد بررسی، از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردارند. نتایج این بخش از پژوهش با برخی پژوهش‌هایی که صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را در حد مطلوب نشان داده‌اند، همسو است (از جمله شفیع‌زاده، سلیمانی و شورایی، ۱۳۹۳؛ روشن‌قیاس، کیان و گرامی‌پور، ۱۳۹۴؛ خزاعی و همکاران، ۱۳۹۷؛ واحدی و همکاران، ۱۳۹۷؛ ابوالحسنی و جوادی‌پور، ۱۳۹۸)، اما با تعدادی از پژوهش‌هایی که نشان دادند صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در حد مطلوبی نبوده است (از جمله جلیلی و نیک‌فرجام، ۱۳۹۳؛ محمدی‌وندیشی و خروشی، ۱۳۹۵) ناهمسو است. که شاید دلیل آن زمان‌های متفاوتی باشد که پژوهش حاضر انجام گرفته است. همچنین ممکن است زیرمؤلفه‌های صلاحیت حرفه‌ای در هر پژوهش با توجه به رویکردهای متفاوت سنجیده شده است، یا جامعه (دانشجویان دانشگاه‌ها) در

پژوهش‌های یادشده متفاوت بوده است، که در نتایج پژوهش تأثیرگذار است. نتایج رویکرد بهینه‌کاوی برای مقایسه صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان سه دانشگاه نشان داد دانشگاه فرهنگیان با توجه به میزان میانگین بالاتر از دو دانشگاه دیگر در سه بعد صلاحیت حرفه‌ای از وضعیت مطلوب‌تری برخوردار است. واحدی و همکاران (۱۳۹۷) نیز در پژوهشی بیان کردند از نظر صلاحیت شناختی فارغ‌التحصیلان دانشگاه فرهنگیان وضعیت بالاتری در مقایسه با دانشگاه تربیت معلم سابق و سایر دانشگاه‌های کشور دارند. علت برتری دانشگاه فرهنگیان در مصاحبه‌ای که با مسئولان و استادان دانشگاه انجام شد، حاکی از غنی‌بودن برنامه درسی بازنگری‌شده رشته علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان در هفت عنصر هدف، محتوا، فرایند یاددهی یادگیری، فضای یادگیری، امکانات آموزشی، ارزشیابی و توجه به فرد یادگیرنده است. نتایج این بخش از پژوهش با پژوهش فتحی و همکاران (۱۳۹۷) همسو است که در بررسی موفقیت برنامه‌های درسی دانشگاه فرهنگیان در ایجاد شایستگی‌های حرفه‌ای معلمی، به این نتیجه دست یافتند که بالابودن سطح نمرات میانگین در برنامه درسی موضوعی، از کسب شایستگی‌های حرفه‌ی معلمی در واحدهای درسی که موقعیت واقعی یا تکالیف اصیل را دربردارد و بیشتر به صورت عملی کارگاهی و کارورزی ارائه می‌شوند، حکایت دارد. در واقع، می‌توان گفت آمیختگی نظریه با عمل و تجربه در برنامه درسی، شایستگی‌های حرفه‌ای آن‌ها را افزایش می‌دهد. (سلیمی و محمدیان‌شریف، ۱۳۹۷). همچنین، موفقیت هر نظام آموزشی را به چگونگی پذیرش و گزینش داوطلبان حرفه معلمی، اهداف برنامه‌های درسی و محتوای این برنامه‌ها در مراکز تربیت معلم، تربیت و آماده سازی معلمان و دوره‌های کارآموزی در جهت ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان کشور ذکر کرده‌اند. همچنین، ملایی‌نژاد (۱۳۹۱) بیان می‌کند دانشگاه فرهنگیان رسالت مهمی در تکامل نقش حرفه‌ای فارغ‌التحصیلان خود دارد و موظف به تربیت فارغ‌التحصیلانی است که توانایی، دانش و مهارت کافی برای آموزش دانش‌آموزان داشته باشند و کیفیت‌بخشی به نظام برنامه درسی تربیت معلم به منزله هدف اصلی این دانشگاه محسوب می‌شود که به منظور دستیابی به این هدف، اتخاذ راهبردهایی مانند تلفیق و توازن نظریه و عمل در برنامه‌ریزی درسی، تدوین

استانداردها یا صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی، برقراری ارتباط قوی میان نظام تربیت معلم با دانشگاه‌ها و مدارس را پیشنهاد کردند. اکثر مصاحبه‌شوندگان در پژوهش حاضر علت برتری را واحدهای زیاد درس کارورزی (مقوله محتوا از بعد عملی) در برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان می‌دانستند که با پژوهش حبیبی آذر و طالبی (۱۳۹۷) نیز همسو است. آنان اظهار کردند استفاده از رویکرد نوین آموزش کارورزی بر ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجو معلم مؤثرتر است.

در مقوله توجه به فرد یادگیرنده، صلاحیت‌های یادشده توسط مصاحبه‌شوندگان همسو با نظر کولی و پری (۲۰۱۹) است که بیان می‌کند صلاحیت اجتماعی-عاطفی معلمان در کمک به آن‌ها برای پیشرفت در محل کار (و فراتر از آن) نقشی مهم ایفا می‌کند. همچنین، فائو و همکاران (۲۰۱۹) اظهار می‌دارند محبوبیت معلمان با خودکارآمدی معلمان و تدریس همراه با شور و شوق همراه می‌شود. محبوبیت معلمان موضوعی است که می‌تواند در یک مدل مستقر و گسترده جزء صلاحیت معلم تصدیق شود یا همان‌طور که نتایج پژوهش احمدی و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد بین هوش معنوی با صلاحیت حرفه‌ای دانشجویان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد که در دانشگاه‌ها به آن پرداخته نمی‌شود. توجه دانشگاه فرهنگیان در این زمینه نیز از نظر مصاحبه‌شوندگان دلایل برتری بوده است.

یکی از وظایف اصلی دانشگاه فرهنگیان برای داشتن کمترین خطای دانشجو معلمان در حرفه معلمی، ارزیابی برنامه‌های آموزشی است. زیرا میزان توانمندی شغلی دانش‌آموختگان برای ارائه خدمات مناسب به افراد جامعه، به میزان تحقق اهداف و برنامه‌های آموزشی بستگی دارد (سالاری و توان، ۱۳۹۷) نتایج پژوهش قربانی‌نامور و همکاران (۱۳۹۷) حاکی از آن است که اهمیت و توجه به اخذ آزمون پایان دوره و صدور گواهی صلاحیت، از مؤلفه‌های مهمی هستند که باید در ارتقای شایستگی حرفه‌ای دانشجو معلمان در فرایند آموزش بدان‌ها توجه کرد و همسو با نتایج این پژوهش است که یکی از دلایل برتری دانشگاه فرهنگیان را غنی بودن عنصر ارزشیابی گزارش کرده است. همچنین، داگلاس، ویلیام و استاسی (۲۰۱۴) در پژوهشی روش‌های ارزشیابی معلم را بررسی کردند و روش‌هایی را معرفی کردند که نه تنها باعث تشویق معلم در کوتاه‌مدت می‌شود، بلکه بر کیفیت تدریس معلم در بلندمدت تأثیرگذار است. همچنین، در تبیین غنی بودن عنصر یاددهی و یادگیری می‌توان به

پژوهش کن و بولوت (۲۰۱۴) که تأثیر تجربه تدریس بر رفتار نمره‌دهی معلم از عملکرد دانش‌آموزان را نشان داد، اشاره کرد همچنین، یافته‌های پژوهشی ساکا و ساکا^۱ (۲۰۰۹) نشان داد برای توسعه مهارت‌های حرفه‌ای، آگاهی از روش‌های تدریس در یک مدل آموزشی طراحی شده بسیار مهم و ضروری است و دانشجویان طرح معلمی باید بتوانند از ابزار و وسایل آموزشی و کمک‌آموزشی استفاده کنند.

غنی‌بودن امکانات آموزشی دانشگاه فرهنگیان نسبت به دو دانشگاه دیگر از دلایل بالابردن صلاحیت حرفه‌ای دانشگاه فرهنگیان قلمداد شده است، همسو با پژوهش هانا و سیلور^۲ (۲۰۱۲) است که نشان داد تدریس اثربخش با تغییرات تکنولوژی و امکانات ارتباط دارد به طوری که پیشرفت‌های فناوری در سال‌های اخیر بر تدریس و یادگیری تأثیر زیادی داشته است (روشن‌قیاس، کیان و گرامی‌پور، ۱۳۹۴). بنابراین، باید معلمان مهارت‌های متنوع را یاد بگیرند. به طور کلی، با توجه به نتایج پژوهش، غنی‌سازی عناصر برنامه درسی رشته مورد نظر در همه دانشگاه‌ها ضروری است. زیرا اگر چه همه دانشجویان سایر دانشگاه‌ها به شغل معلمی گماشته نمی‌شوند. اما تعدادی از فارغ‌التحصیلان این دانشگاه‌ها در آزمون استخدامی آموزش و پرورش قبول شده و در آموزش و پرورش استخدام می‌شوند و تعدادی به صورت حق‌التدریس در مدارس غیر انتفاعی مشغول به کار می‌شوند. بنابراین، باید زیرساخت‌های برنامه درسی همه دانشگاه‌ها براساس تجربه دانشگاه فرهنگیان و استانداردها بررسی شده، و تغییر داده شود.

با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهادهای کاربردی زیر بیان می‌شود:

۱. با توجه به نتایج بخش کمی پژوهش که نشان داد صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان هر سه دانشگاه نسبتاً مطلوب بوده است؛ پیشنهاد می‌شود: فعالیت‌ها و برنامه درسی سه دانشگاه در جهت رشد دانش، مهارت و نگرش مورد نیاز معلمی غنی شود و از برخی برنامه‌های اجرا شده در دنیا که پیامدهای مثبتی برای کسب صلاحیت حرفه‌ای معلمان داشته است،

1. Saka & Saka
2. Hanah & Siliver

- استفاده شود. برای مثال، پیامدهای برنامه مدیریت آگاهانه^۱ که یک برنامه مدیریت کلاس درس یادگیری اجتماعی است و به گفته ناشران این برنامه در حال حاضر و به طور گسترده در سراسر ایالات متحده و ۴۷ کشور دیگر جهان اجرا می‌شود (آندرسون، ویمر و فاس^۲، ۲۰۲۰)، بررسی شود و در صورت داشتن نتایج مثبت در این رشته اجرا شود تا صلاحیت حرفه‌ای دانشجویان از مطلوبیت بیشتری برخوردار باشد.
۲. با توجه به اینکه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان از بعد صلاحیت‌های حرفه‌ای وضعیت مطلوب‌تری نسبت به دو دانشگاه دیگر داشته پیشنهاد می‌شود واحدهای درسی که به شایستگی متفاوت در برنامه درسی و رویکردهای تدریس دانشگاه فرهنگیان منجر شده است به برنامه درسی دانشگاه‌های دیگر نیز اضافه شود. زیرا فارغ‌التحصیلان این دانشگاه‌ها هم متقاضی شغل معلمی در مدارس دولتی و غیر دولتی می‌باشند.
۳. براساس تجربه دانشگاه فرهنگیان سرفصل‌ها مورد بازنگری قرار گیرد و دروسی مثل کارورزی که موجب کسب تجربه در محیط واقعی می‌شود و در ایجاد صلاحیت‌ها نقش موثری داشته است مورد توجه بیشتر قرار گیرد.
۴. با توجه به رویکرد فعالیت‌محوری در فرایند یاددهی یادگیری دانشگاه فرهنگیان و مؤثر بودن آن پیشنهاد می‌شود سایر دانشگاه‌ها فعالیت‌های فوق برنامه و برگزاری کارگاه‌ها را با چنین رویکردی مد نظر قرار دهند و امکانات و فناوری آموزشی فراهم شود.
۵. پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی برای بالابردن صلاحیت‌های اجتماعی عاطفی و تغییر نگرش اضافه شود و ارزشیابی از دانشجویان به روش نمایشی انجام گیرد.
۶. پیشنهاد می‌شود با مصاحبه از بین متقاضیان، افرادی در رشته آموزش ابتدایی در همه دانشگاه‌ها گزینش شوند که علاوه بر استعداد و توانمندی علمی، دارای ویژگی‌ها و خصلت‌هایی باشند که در آینده جزو معلمان محبوب قرار گیرند.

1. Conscious discipline
2. Anderson, Weimer & Fuhs

منابع

- ایزدی، صمد، صالحی‌عمران، ابراهیم، و منصوریکبکی، سیروس (۱۳۹۱). بررسی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان مرد در دوره متوسطه شاخه علوم انسانی بر مبنای رویکرد سازنده‌گرایی. *مطالعات آموزش و یادگیری*، ۴(۱)، ۲۷-۱.
- ابوالحسنی، زهرا، و جوادی‌پور، محمد (۱۳۹۸). شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و رضایت شغلی با تأکید بر دیدگاه سازنده‌گرایی. *فناوری آموزش*، ۱۴(۱)، ۱۹۸-۱۸۹.
- احمدی، مهرانز، ایزدی، احمد، پورمنصوری، سعید، صدیقی، لادن، استبصاری، فاطمه، و زارع، کوروش (۱۳۹۵). ارزیابی بین صلاحیت حرفه‌ای دانشجویان رشته پرستاری در حیطه مراقبت معنوی و هوش معنوی. *مجله علمی دانشکده پرستاری و مامایی همدان*، ۲۲(۵)، ۱۹۹-۱۹۰.
- آقایی، نجف، صفاری، مرجان، و میرحسینی، فرناز سادات (۱۳۹۶). شناسایی صلاحیت حرفه‌ای ضروری معلمان تربیت بدنی با رویکرد نظریه‌پردازی داده‌بنیاد. *پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۷(۱۴)، ۸۳-۷۱.
- اناری‌نژاد، عباس، صفوی، علی اکبر، و محمدی، مهدی (۱۳۹۱). ارزشیابی آموزشی الکترونیکی بارویکرد بهینه‌کاوی مطالعه موردی آموزش عالی ایران. *فناوری*، ۴(۱۱ و ۱۲)، ۲۵-۱۹.
- بازرگان، عباس (۱۳۹۸). *مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری*. تهران: انتشارات دیدار.
- جلیلی، مهسا، و نیک‌فرجام، حسین (۱۳۹۳). بررسی وضع موجود توانایی و صلاحیت‌های معلمان از دیدگاه دانش‌آموزان و مقایسه وضع مطلوب از دیدگاه صاحب‌نظران درس فیزیک سال چهارم دبیرستان‌های شهر قدس. *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی*، ۱۱(۴۰)، ۱۳۸-۱۲۹.
- حبیبی آذر، افسانه، و طالبی، بهنام (۱۳۹۷). اثربخشی رویکرد حل مسئله در آموزش درس کارورزی بر ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجومعلمان. *مطالعات آموزشی*، ۷(۱۹)، ۶۱-۳۹.
- خزاعی، مجید، کریمی موقنی، حسین، حسینی، حسینیان مهر، سید مهدی، و آوان، امیر (۱۳۹۷). ارتقای

- صلاحیت حرفه‌ای دانشجویان تحصیلات تکمیلی از طریق طراحی و اجرای آموزش بین حرفه‌ای. نشریه دانشکده پزشکی اصفهان، ۳۶(۴۹۶)، ۱۱۱۵-۱۱۰۶.
- خوانزاده، عبدالله، مطلق، محمداسماعیل، میرشکاک، عبدالرضا، نیاکان، مریم، اکبری نساجی، ندا، و نصرالله پورشیروانی، سیدداود (۱۳۹۶). سوابق بهینه‌کاوای مدیران و کارشناسان دانشکده علوم پزشکی آبادان. مجله دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران (پیاورد سلامت). ۱۱(۲)، ۲۱۰-۲۰۱.
- روشن‌قیاس، پروین، کیان، مرجان، و گرامی‌پور، مسعود (۱۳۹۴). ساخت و بررسی ارزیابی صلاحیت حرفه‌ای معلمان ابتدایی شهر اصفهان. سومین کنفرانس ملی روان‌شناسی و علوم رفتاری.
- زجاجی، ندا، خنیفر، حسین، آقاحسینی، تقی، و یزدانی، حمیدرضا. (۱۳۹۶). شناسایی و تبیین شایستگی‌های پایه و الزامات توسعه حرفه‌ای مدرسان تربیت معلم در دانشگاه فرهنگیان. توسعه آموزش جندی شاپور، ۸، ۱۵۹-۱۴۹.
- سالاری، پروین، و توان، عباس (۱۳۹۷). بررسی نیازهای حرفه‌ای نومعلمان دانش‌آموخته دانشگاه فرهنگیان در زمینه آموزش زبان فارسی در دوره ابتدایی. علوم روان‌شناختی، ۱۷(۷۲)، ۹۵۰-۹۴۵.
- سلیمی، جمال، و محمدیان شریف، کوستان (۱۳۹۷). رابطه ویژگی‌های روان‌شناختی (شخصیت و وظیفه‌شناسی) و مؤلفه‌های صلاحیت‌های حرفه‌ای با اثربخشی معلمان: رویکرد معادلات ساختاری. روان‌شناسی مدرسه، ۷(۲)، ۷۲-۹۴.
- شفیع‌زاده، حمید، سلیمانی، نادر، و شوریایی، مریم (۱۳۹۳). بررسی وضعیت موجود صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان مقطع ابتدایی شهرستان گرمسار. رهبری و مدیریت آموزشی، ۸(۱۲)، ۹۸-۸۳.
- صفرنواده، مریم، موسی‌پور، نعمت‌الله، اظهري، محبوبه، و محمدشفیعی، عبدالسعید (۱۳۹۸). تجربه زیسته دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان از برنامه جدید کارورزی تربیت معلم ایران. مطالعات برنامه درسی آموزش عالی، ۱۰(۱۹)، ۱۶۹-۱۴۹.
- عباسپور، عباس، رحیمیان، حمید، مهرگان، محمدرضا، و احمدنیا، هادی (۱۳۹۵). تحلیل پوششی

- داده‌ها به مثابه ابزار اندازه‌گیری عملکرد سازمانی، برنامه‌ریزی و بهینه‌کاوی در آموزش و پرورش. *اندازه‌گیری تربیتی*، ۶(۹۹)، ۹۹-۱۱۶.
- عبداللهی، بیژن، دادجوی توکلی، عطیه، و یوسلیانی، غلامعلی (۱۳۹۳). شناسایی و اعتبارسنجی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان اثربخش. *نوآوری‌های آموزشی*، ۱۳(۴۹)، ۲۵-۴۸.
- عسکری متین، سجاد، و کیانی، غلامرضا (۱۳۹۷). الگوی معیار صلاحیت حرفه‌ای معلمی در تراز جمهوری اسلامی ایران. *تعلیم و تربیت*، ۳۴(۲)، ۹-۳۰.
- فتحی، معصومه، سعدی‌پور، اسماعیل، ابراهیمی قوام، صغری، و دل‌اور، علی (۱۳۹۷). موفقیت برنامه‌های درسی دانشگاه فرهنگیان در ایجاد شایستگی‌های حرفه‌ای معلمی. *مطالعات برنامه‌درسی ایران*، ۱۲(۵۰)، ۱۳۹-۱۶۶.
- فرح‌بخش، سعید، جعفری سرابی، مهرداد، سیاه‌کمری، الهام، غلامی، محمد، و مرادی، سمیه (۱۳۹۶). تدوین صلاحیت‌های علمی -حرفه‌ای مدیران مدارس ابتدایی استان لرستان. *مدیریت مدرسه*، ۵(۱)، ۱۱۳-۱۲۷.
- قربانی نامور، فرخ، بیک‌زاده، جعفر، نژادایرانی، فرهاد، و بهلولی، نادر (۱۳۹۷). تبیین تجربه متخصصان تعلیم و تربیت و مدیریت منابع انسانی در ارتقای شایستگی و صلاحیت‌های حرفه‌ای در فرایند آموزش برای دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان: یک مطالعه پدیدارشناسی. *راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۱(۵)، ۱۵۵-۱۴۴.
- کلانتری، خلیل (۱۳۹۲). *مدل‌سازی معادلات ساختاری در تحقیقات اجتماعی*. تهران: انتشارات فرهنگ صبا.
- محمدی و نندی‌شی، زهره، و خروشی، پوران (۱۳۹۵). صلاحیت‌های حرفه‌ای مطلوب دانشجویان معلمان آموزش ابتدایی (مطالعه موردی: دیدگاه مدرسان و دانشجویان پردیس فاطمه زهرا دانشگاه فرهنگیان اصفهان). *دومین همایش ملی تربیت بدنی*.
- ملایی‌نژاد، اعظم (۱۳۹۱). صلاحیت‌های حرفه‌ای مطلوب دانشجومعلم‌ان دوره آموزش ابتدایی. *نوآوری‌های آموزشی*، ۱۱(۴۴)، ۳۳-۶۲.
- موسوی، فرانک، و عبدالحسینی، سلیمه (۱۳۹۵). بررسی وضعیت موجود صلاحیت‌های حرفه‌ای عمومی مربیان پیش‌دبستانی و مقایسه با وضع مطلوب. *آموزش پژوهی*، ۲(۸)، ۹-۲۴.

میرجلیلی، سید محمد علی (۱۳۹۷). بررسی نقش توسعه حرفه‌ای و توانمندسازی مدرسان دانشگاه فرهنگیان بر ادراک دانشجویان از کیفیت تدریس؛ مطالعه موردی دانشگاه‌های فرهنگیان یزد. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۷(۲)، ۳۸-۹.

واحدی، حسین، کریمی، ناصر، رضایی، رسول، و اسماعیل‌پور، ایوب (۱۳۹۷). مقایسه صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان، فارغ التحصیلان دانشگاه فرهنگیان، تربیت معلم سابق و سایر دانشگاه‌ها. *نشریه فناوری آموزش*، ۱۳(۱)، ۹۰-۸۳.

- Anderson, K. L., Weimer, M., & Fuhs, M. W. (2020). Teacher fidelity to Conscious Discipline and children's executive function skills. *Early Childhood Research Quarterly*, 51, 14-25.
- Anif, S., Utama, S., Prayitno, H. J., & Idrus, N. B. M. (2019). Effectiveness of Pedagogical Competence: A Development Model through Association of Biology Teachers' Forum. *Pendidikan IPA Indonesia*, 8(1), 23-31.
- Collie, R. J., & Perry, N. E. (2019). Cultivating teacher thriving through social-emotional competence and its development. *The Australian Educational Researcher*, 46, 699-714.
- Dilekli, Y., & Tezci, E. (2020). Title: A cross-cultural study: Teachers' self-efficacy beliefs for teaching thinking skills. *Thinking Skills and Creativity*, 35, 1-44.
- Douglas N. H., William K. I., & Stacey. A (2014). *Rutledge How Teacher Evaluation Methods Matter for Accountability: A Comparative Analysis of Teacher Effectiveness Ratings by Principals and Teacher Value-Added Measures. American Educational Research Journal*, 51(1), 73-112.
- Fahmi, C. N., Arsyiah, M., Nurliza, E., & Usman, N. (2019). The Implementation of Academic Supervision in Improving Teacher Competency at Primary School. *Ilmiah Peuradeun*, 7(1), 181-193.
- Fauth, B., Decristan, J., Rieser, S., & Klieme, E. (2019). Exploring teacher popularity: associations with teacher characteristics and student outcomes in primary school. *Social Psychology of Education*, 21, 1225-1249.
- Harris, M., & Ravive, A. (2018). The Theory of Capital Structure and estimating the speed of adjustment. *Financial and Quantitative Analysis*, 44(2), 237-271.
- Heokkea, A. P., Veahasantanan, A. K., & Mahlakaarto, B. S. (2017). Teacher educators' collective professional agency and identity Transforming marginality to strength. *Teaching and Teacher Education*, 63, 36-46.
- Huntly., H. (2003). Teachers Work Beginning Teachers Conception of Competence. *The Australian Educational Researcher*, 35, 125-145.
- Kan, A., & Bulut, O. (2014). Crossed random-effect modeling: examining the effects of teacher experience and rubric use in performance assessments. *Eurasian Journal of Educational Research*, 57, 1-28.
- Kuivila, H. M., Mikkonen, Sjogren, T., Koivula, M., Koskimaki, M., Koskimaki, M., Lukkarila, P., & Kaariainen, M. (2020). Health science student teachers' perceptions of teacher competence: A qualitative study, *Nurse Education Today*, 84, 1-25

- Kuterginaa, E., Sanina, A., Balashovc, A., & Willis. (2020). Improving competency-based education through empirical evaluation: A mixed methods study of a masters of public administration program. *Public Administration*, 43(1), 1-16.
- Niemi a, H., Nevgi., A. (2014). Research studies and active learning promoting professional competences in Finnish teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 43, 131-142.
- Rokenes, F. M., & Krumsvik, R. J. (2016) Prepared to teach ESL with ICT? A study of digital competence in Norwegian teacher education. *Computers & Education*, 97, 1-20
- Saka, A. Z., & Saka, A. (2009). Student teachers, views about the effects of school practice on the development of their professional skills. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1597-1604.
- Samia, K., & Mortiz, K. (2019). Scientific Reasoning Competencies: a Case of Preservice Teacher Education, *Science, Mathematics and Technology Education*, 19(4), 446-464.
- Sucuoglu, E., & Atamturk, H. (2020). Correlation relation between professional qualifications of physical education teachers and students' attitudes towards Physical Education classes. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 24(1), 44-47.
- Tang, Y. F., Sylvia, K.Y., Wong, M. H., & Cheng, A. M. (2016) Configuring the three-way relationship among student teachers' competence to work in schools, professional learning and teaching motivation in initial teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 60, 344-354.
- Wahlgren, A. B., Mariager, A. A. K., Sorensen, S. H. (2016). Expanding the traditional role of the adult education teacher the development of relational competences and actions. *Teaching and Teacher Education*, 60, 303-311.
- Yakovleva, E. N., Voiteleva, G. V., & Krasilova, I. Y. (2019). Demonstration Examination in the System of Secondary Vocational Education as a New Format of Competence Assessment of Future Elementary School Teachers. *International Forum on Teacher Education*, 785-793.